

S s
ſ ʒ

PÍSMENO S

CÍLE PRO TENTO BLOK

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO S.
- ŘEŠÍM HÁDANKU.
- KRESLÍM PODLE VZORU.
- PODLE PŘEDČÍTANÉHO TEXTU PŘEDVÁDÍM, JAK ROSTE SEMÍNKO.

METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme aktivizační metody ve třídě i venku, individuální a skupinovou práci, vrstevnické učení, diskuze, porovnávání a třídění.

POMŮCKY

Pecky od meruněk (případně kamínky nebo kaštiny), krátká dřívka, prázdné kartičky na hláskování, mazací tabulka s fixem.

PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 22–23

Písanka 1
str. 14

Čtecí karty
str. I/25–I/30

Strana 34 / písmeno S

Vyučující představí žákům všechny čtyři tvary písmene S.

Jako motivaci k vyvození písmene S lze využít video z cyklu Ábécédé s Michalem.

Strana 34 / hádanka CO JE TO?

CÍL: Žák na základě rýmované básničky uhodne hádanku a pojmenuje její řešení.

Vyučující může před čtením nebo po přečtení básničky využít doprovodné otázky: V jakém modrém moři plave slunce? Proč říkáme, že slunce v noci spí? Co dělá slunce v noci? A co my?

TIP: Děti často kreslí slunce s paprsky. V ilustraci jsme záměrně zvolili realistické zobrazení slunce, jak ho lze pozorovat na obloze.

Kniha *Všelijaké řečičky pro kluky a holčičky* je soubor hravých a vtipných básniček, které jsou vhodné k předčítání, společnému čtení i k rozvoji dětské představivosti a slovní zásoby. Autor si v nich pohrává se slovy, fantazií a běžnými situacemi.

Video demonstruje skutečné pohledy na Slunce. Po zhlédnutí diskutujeme o vlastnostech a významu Slunce. Proč často kreslíme dlouhé paprsky? Kdy je můžeme zahlédnout?

S s
ſ ʒ

- ČTU A PÍŠU PÍSMENO S.
- ŘEŠÍM HÁDANKU.
- KRESLÍM PODLE VZORU.
- PODLE PŘEDČÍTANÉHO TEXTU PŘEDVÁDÍM, JAK ROSTE SEMÍNKO.

CO JE TO?

JE TO ŽLUTÉ,
JE TO ŽHAVÉ,
JE TO VELKÉ TAJEMSTVÍ.
V MODRÉM MOŘI
PŘES DEN PLAVE,
ALE V NOCI TVRDĚ SPÍ... (300015)

Radek Malý: Všelijaké řečičky pro kluky a holčičky

1. NAKRESLI STEJNĚ A PŘEDVEĎ.

- KRESLI SLUNCE KŘÍDOU NA CHODNÍK.
- POSKLÁDEJ SLUNCE Z PŘÍRODNIN.
- SKÁKEJ PŘES GUMU, PANÁKA...

Poslechni si hádanku a vyřeš ji. 1. Pozoruj postavy. Znázorni je také pomocí přírodnin.

34

JAMELISOPUTY

CÍL: Žák předvede postoj podle předlohy a zakreslí ho.

Vyučující vede žáky k pozornému pozorování jednoduché kresby postavy a k napodobení jejího postoje. Doporučujeme zaměřit se na jednotlivé části těla a jejich vzájemné postavení. Lze klást otázky: Jak jsou umístěné ruce? Jsou obě ve stejné vzdálenosti od hlavy? Jak jsou postavená chodidla? Také vám připadá, že je pravá noha opřená o patu? Dokážete tento postoj napodobit? Při kreslení vyučující upozorňuje žáky na místo, odkud vycházejí ruce, a na jejich napojení na tělo. Připomene také, že při kreslení postavy nesmějí zapomenout na krk. Žáci při kreslení sledují i rozdíly ve zobrazení postavy.

TIP: U tohoto cvičení je vhodné podpořit vrstevnické učení a vzájemné pozorování. Jeden žák nakreslí na mazací tabulku jednoduchý postoj podle vlastní fantazie, druhý se jej pokusí co nejpřesněji napodobit. Poté si role vymění. Společně porovnají předlohu s předvedeným postojem a pojmenují, které detaily se podařilo zachytit a které bylo obtížné napodobit. Vyučující vede žáky ke konstruktivní diskuzi.

KRESLI SLUNCE KŘÍDOU NA CHODNÍK.

CÍL: Žák při kreslení využije velký prostor a zaměří se na práci v různých polohách těla.

Vyučující nabídne žákům možnost kreslit slunce v různých velikostech a různými způsoby. Žáci mohou experimentovat s tvarem slunce i s podobou jeho paprsků a vytvářet vlastní vzory. Při kreslení využívají celý prostor kolem sebe a přirozeně mění polohu těla podle velikosti a umístění kresby.

TIP: Ke kreslení lze využít také podzimní bobule nebo hlínu.

POSKLÁDEJ SLUNCE Z PŘÍRODNIN.

CÍL: Žák najde vhodné přírodniny a vytvoří z nich slunce.

Při skládání vyučující podporuje společnou diskuzi a vede žáky k pozorování proměn přírody v průběhu roku. Může položit otázku: Proč se nám může zdát, že slunce na podzim už tolik nezáří?

TIP: Žáci mohou vytvořit také prostorový model ve 3D, nejen obrazec na zemi. Hotový model lze po dokončení přenést do třídy a využít jako výzdobu.

SKÁKEJ PANÁKA.

CÍL: Žák dokáže koordinovat své pohyby a udržet rovnováhu při absolvování jednoduché venkovní skákové hry.

Vyučující dbá na příjemnou atmosféru a podporuje žáky v tom, aby chybu vnímali jako přirozenou součást učení. Při hře se žáci střídají a respektují dohodnutá pravidla.

TIP: Je možné vymyslet vlastní podobu panáka a navrhnout, jakým způsobem se bude skákat. Například panáka ve tvaru ulity, obdélníku nebo lidské postavy. Děti si pak společně stanoví pravidla a jednotlivé varianty vyzkoušejí.

CÍL: Žák přiřadí stíny k odpovídajícím obrázkům, obrázky správně pojmenuje a slova vytleská podle počtu slabik.

Žáci samostatně spojují obrázky s jejich stíny. Pak jednotlivé obrázky pojmenují a slova vytleskají po slabikách. Nakonec určí, která mají stejný a která rozdílný počet slabik.

2. SPOJ STÍNY. VYTLESKEJ SLOVA.

3. PIŠ S.

4. POJMENUJ OBRÁZKY. NAPIŠ, KDE SLYŠÍŠ S.

2. Pojmenuj obrázky. Vytleskej. Které slovo má odlišný počet slabik? 4. Řekni slova roboti řečl. Slyšíš S na začátku, uvnitř, nebo na konci slova?

J A M E L I S O P U T Y

35

Strana 35/3

CÍL: Žák napíše písmeno S.

Vyučující připomene správné držení tužky. Psaní předvede na tabuli a upozorní také na směr tahů podle šipek.

Žáci nejdříve písmena obtahují a pak píší od vyznačeného bodu. Sledují také vzdálenost mezi nimi. Vejde se dětem mezi písmena ukazováček? Tímto způsobem si lze pomáhat při psaní na linku bez pomocných teček, třeba do sešitu.

TIP: Lze se zaměřit i na ilustraci na konci řádku a návodnými otázkami vést žáky k diskuzi: Co dělá pejsek, když je doma sám? Jak se asi cítí? Povídejte si. Jak mu můžeme pomoci?

Video děti seznamuje s výrem velkým a jeho charakteristickými znaky. Základní informace o způsobu života této naší největší sovy je možné využít k další práci, např. k porovnání s jiným druhem sovy nebo k výtvarnému zpracování.

Kolik poznáš písmen?

CÍL: Žák označí všechna písmena S a přečte ta, která bezpečně pozná.

Vyučující respektuje individuální tempo žáků a umožňuje jim využít jejich dosavadní znalosti. Zároveň vytváří prostor pro ty, kteří se o čtení zajímají více a znají i další písmena.

Strana 35/4

CÍL: Žák pojmenuje obrázky a určí, kde ve slově slyší hlásku S.

Vyučující vyzve žáky, aby obrázky pojmenovali robotí řečí. Pomocí prázdných kartiček znázorní jednotlivé hlásky a vede děti k tomu, aby označily kartičku, na které slyší hlásku S. Společně určují, zda se S nachází na začátku, uvnitř, nebo na konci slova. Žáci následně zapíší S na příslušné místo na lince.

TIP: Linku lze názorně demonstrovat také pomocí položené tužky. Děti pak peckou nebo kaštanem znázorní pozici hlásky S – na začátku, uvnitř nebo na konci slova.

Strana 36/1

CÍL: Žák předvede pohyb podle obrázku. V napsaných slovech vyhledá a označí písmeno S.

Cvičení využívá slovesa, která žáky přirozeně vedou k pohybu a zároveň podporují jejich zájem o „čtení“ dosud neprobraných písmen. Vyučující může upozornit na písmeno C s háčkem a vybídnout žáky, aby zkusili říct, jak se čte.

Strana 36/2

CÍL: Žák přečte slova a podle jejich významu je spojí s odpovídajícími obrázky.

Cvičení rozvíjí porozumění čtenému slovu a vede děti k propojení s jeho významem.

TIP: Doporučujeme respektovat volbu žáků, ať už budou chtít číst slova po slabikách, nebo je hláskovat robotí řečí.

Obrázek hada je možné dětem vytisknout nebo ho lze obtahovat na interaktivní tabuli.

1. PŘEDVEĎ SE SPOLUŽÁKY. ZAKROUŽKUJ S.

SKÁČE STOJÍ SOLÍ SPÍ

2. PŘEČTI SLOVA. SPOJ JE S OBRÁZKY.

MALÁ JÁMA LÁME
JÍME SÍLA MÁMA

3. NAKRESLI STEJNĚ.

•	—	
+	—	○
•	○	+

•	+	○
—	•	—
○	+	

2. Spoj slovo s obrázkem podle významu. 3. Nakresli podle vzoru. Pojmenuj tvary. Pozor, jedno políčko zůstane prázdné!

36 J A M E L I S O P U T Y

Strana 36/3

CÍL: Žák nakreslí tvary do prázdné mřížky podle vzoru.

Vyučující procvičuje vizuomotoriku s celou třídou. Podobná cvičení si lze vyhledat a využít i při individuálních nápravných sezeních.

TIP: Prázdné políčko žáci nevyplňují.

Strana 37

Text HRAJEME SI NA SEMÍNKA (práce s textem viz ČTENÁŘSKÁ LEKCE) pochází z leporela *O makovém semínku*. To prostřednictvím jednoduchého příběhu seznamuje děti s procesem růstu máku od zasetí semínka až po vznik makovice. Knížka podporuje rozvoj slovní zásoby a schopnost vnímat a popsat jednotlivé fáze vzniku rostliny.

HLEDEJ SEMÍNKA V PŘÍRODĚ.

CÍL: Žák trénuje zaměření pozornosti a rozvíjí schopnost rozpoznávat různá semínka.

TIP: Je důležité nesbírat vše, stačí vybrat jeden nebo dva vzorky od jednotlivých druhů do skupiny. Po skončení zkoumání je žáci vrátí zpět do přírody.

TIP: Pokud je okolí školy méně pestré, lze semínka k porovnání přinést. Vhodná jsou slunečnicová, lněná, sezamová nebo dýňová.

POZORUJ JEJICH VELIKOST A TVAR. ROZTŘÍD JE.

CÍL: Žák roztřídí semínka podle jejich velikosti, tvaru a barvy.

Žáci pozorují různorodost semínek, porovnávají jejich vlastnosti a třídí je podle zvolených kritérií. O svých pozorováních diskutují s ostatními.

TIP: Lze pozorovat také způsob pohybu některých létavých semínek pouštěním z výšky – ze schodů nebo z vyvýšeného místa. Zajímavé jsou například nažky javoru, které vytvářejí charakteristický točivý pohyb.

Sebehodnocení:

KRESLÍM
PODLE VZORU.

CÍL: Žák provede sebereflexi na základě návratu k tématu týdne.

Vyučující motivuje žáky k vyhledávání cvičení, v nichž kreslili podle vzoru. Společně se vrátí ke stranám 34/1 a 36/3 a zamyslí se nad tím, jak se jim dařilo kreslit podle předlohy. Následně diskutují o tom, zda je možné mezi kreslení podle vzoru zařadit také psaní. Pokud se na tom shodnou, u sebehodnocení se zaměří také na stranu 35/3.

4. MAKOVICE DOZRÁLA. SYPOU SE Z NÍ SEMÍNKA.

HRAJEME SI NA SEMÍNKA

SPÍCÍ SEMÍNKO SE PROBUDÍ. PROTÁHNE SE, ZAPRASKÁ A VYSTRČÍ NOŽKU. TO JE KOŘÍNEK. PROTÁHNE SE PODRUHE, ZAPRASKÁ A NAHORU VYSTRČÍ RUČKU. TO BUDE LÍSTEK. MAKOVÉ SEMÍNKO NATAHUJE RUČKU VÝŠ A VÝŠ, AŽ SE LÍSTKU Podaří VYKOUKNOUT ZE ZEMĚ. KOŘÍNEK SE MEZITÍM ZAVRTÁVÁ HLOUBĚJI A HLOUBĚJI, DOKUD NENAJDE KAPKU VODY, Z KTERÉ SE SEMÍNKO NAPIJE. A SLUNÍČKO LÁKÁ ZELENÝ LÍSTEK K OBLOZE STÁLE VÝŠ A VÝŠ.

Andrea Popprová: O makovém semínku

HLEDEJ SEMÍNKA V PŘÍRODĚ.
POZORUJ JEJICH VELIKOST A TVAR. ROZTŘÍD JE.

4. Dokreslí další semínka máku. Předvádějí podle předčitaného textu, jak roste semínko. • Založí si sbírku semínek. Pozorují různá semínka, jejich tvar a velikost.

KRESLÍM
PODLE VZORU.

J A M E L I S O P U T Y 37

S s
y a

ČTENÁŘSKÁ LEKCE

CÍLE

- POZORNĚ SLEDUJI PŘEDČÍTANÝ TEXT A REAGUJI NA OTÁZKY.
- PŘEDČÍTANÝ TEXT VYJÁDŘÍM POHYBEM.
- TŘÍDÍM SEMÍNKA PODLE URČITÉHO ZNAKU.

METODY A FORMY PRÁCE

Využíváme třífázový model učení, řízené čtení, narativní pantomimu, třídění.

POMŮCKY

Různé druhy semínek, názvy rostlin a jejich obrázků, misky, košíčky na muffiny, makovice.

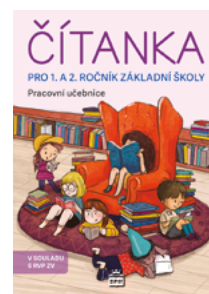
PROPOJENÍ S DALŠÍMI MATERIÁLY ŘADY

Grafomotorika
str. 21 – dolní
zátrh (důlek
pro semínka),
str. 22 – shrnující
obrázky

Čtecí karty
I/25–I/30

Čítanka
str. 16

EVOKACE – UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – REFLEXE

V každé této části dochází při učení žáka k důležitému myšlenkovému pochodu, který má vliv na jeho učení.

EVOKACE – startuje, připravuje myšlení žáka na dané téma, úkol, cíl lekce. Pomáhá mu vybavit si, co už o daném tématu ví.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ – žák se dovídá nové informace, většinou za pomoci nějaké metody a učitele – průvodce, který mu pomáhá text nebo jiný zdroj informací lépe pochopit a najít to podstatné.

REFLEXE – velmi důležitá a nezbytná část každého učení. V této fázi si žák propojuje své předchozí a nové informace a učí se s nimi pracovat, vyhodnocovat a upevňovat je.

Řízené čtení – metoda, kdy vyučující nebo žáci čtou text po částech. Pedagog během čtení klade otázky, které čtenářům pomáhají pochopit text nebo upozorňují na podstatné informace v textu. Tato metoda je vhodná pro začínající čtenáře a lze klást otázku po každé větě – co nám věta řekla, jak tomu rozumíme, kdo, kde, kdy, co? Na závěr je možné přečíst celý text ještě jednou bez přerušení a nechat ho vyznít vcelku.

Narativní pantomima – metoda dramatické výchovy, při které žáci pohybem a gesty ztvárňují příběh, který průběžně vypráví, předpovídá nebo předčítá vyučující.

- Propojení slova a pohybu – vyučující mluví a žáci ihned bez mluvení provádějí to, co slyší.
- Individuální prostor – každý hraje sám za sebe v prostoru, obvykle bez nutnosti mluvit nebo komunikovat s ostatními.
- Rozvoj představivosti – pomáhá procítit děj celým tělem a lépe porozumět situaci či postavě.

PRŮBĚH LEKCE

EVOKACE

Žáci pracují ve skupinkách. Každá skupina obdrží mističky s různými druhy semen. Společně semena pozorují, porovnávají jejich velikost, barvu, tvar a množství a pokoušejí se určit, kterým rostlinám jednotlivá semena patří. K dispozici mají obrázky rostlin s jejich názvy, např. dýně, slunečnice, mák, fazole, hrách, čočka, cizrna, pšenice, kukuřice, pohanka, pistácie nebo mandle.

V rámci skupin žáci o svých pozorováních diskutují a své domněnky společně zdůvodňují.

Následně vyučující postupně pokládá otázky, které vycházejí z pozorování žáků:

- Umíte některá semena pojmenovat?
- Která semena jsou největší a která nejmenší?
- Kterých semen je nejméně a kterých nejvíce?
- Která semena jste už někdy viděli a kde?
- K čemu semena slouží?
- K čemu je lidé využívají?
- Co mají všechna pozorovaná semena společného? (Jsou jedlá.)
- Kde se semena vzala?
- Proč je rostlina potřebuje?

Vyučující otázkami postupně vede žáky k uvědomění, že semena jsou součástí rostlin a slouží k jejich rozmnožování a šíření v přírodě. Žáci si zároveň všímají, že semena různých rostlin se mohou výrazně lišit svou velikostí, tvarem, barvou i množstvím.

Vyučující zaměří pozornost žáků na nejmenší pozorovaná semena a položí otázku: Víte, které rostlině patří? Žáci poznávají semena máku a společně hledají souvislost s makovicí. Vyučující vysvětlí, že semena máku se po dozrání uvolňují z makovice.

TIP: Je-li k dispozici suchá makovice se semínky, mohou s ní žáci lehce zatřást a naslouchat, jak semínka uvnitř makovice šustí. Vyučující také může makovici opatrně rozříznout a společně s dětmi pozorovat způsob uložení semínek v tobolce.

Všichni společně se plynule přesunou k práci se Slabikářem. Na straně 37 pozorují obrázek a sledují, jak z dozrálé makovice vypadávají semínka.

Vyučující žáky motivuje představou padajících makových semínek: semínka padají na zem do půdy, kde zůstávají a „spí“.

Žáci uvolní ruku a pomocí drobných pohybů tužkou zaznamenávají co nejvíce teček – makových semínek – v okolí makovice.

TIP: Aktivita probíhá vestoje. Tužku děti drží v její horní části a lehce s ní ťukají do papíru. Tím vytvářejí tečky představující padající maková semínka.

Po dokončení aktivity vyučující děti vyzve k odpočinku. Společně se přesunou na koberec, schoulí se do klubíčka a představují si, že jsou malými semínky ukrytými v půdě. Odpočívají a „spí“ stejně jako semínko v zemi.

UVĚDOMĚNÍ SI NOVÝCH INFORMACÍ

Vyučující velmi pomalu a klidným hlasem předčítá text ve Slabikáři na straně 37. Vyzve žáky, aby se pokusili pohybem, gesty a celým tělem vyjádřit to, co během čtení slyší a co se v příběhu odehrává. Děti při aktivitě nemluví, pouze pohybem a gesty znázorňují jednotlivé děje – narativní pantomima.

Pohybová dramatizace začíná ve chvíli, kdy semínko leží v půdě, a postupně zachycuje jeho proměnu a růst. Žáci mohou znázornit například klid semínka v půdě, klíčení, růst kořínku a následné vzpřimování semenáčku, který se natahuje za světlem. Aktivita končí, když se semenáček vytahuje ke sluníčku stále výš a výš.

Pantomimu je možné podle potřeby několikrát opakovat. Při jednotlivých opakováních mohou děti kromě máku představovat například semínka slunečnice nebo fazole a všimnout si rozdílů v jejich růstu a podobě.

TIP: Při opakování lze měnit tempo předčítání nebo některé části textu číst důrazněji. Žáci tak mohou reagovat na změny v ději a lépe vnímat jeho jednotlivé fáze.

Aktivita podporuje prožitkové vnímání textu a propojuje čtení s pohybem, dramatizací a zkušeností s reálnými přírodními. Přispívá tak k vytvoření pozitivního vztahu ke čtenářství. Prostřednictvím pohybového ztvárnění žáci zároveň zachycují časovou posloupnost a příčinné souvislosti děje – od semínka přes vytvoření kořínku až po růst rostliny směrem ke světlu.

REFLEXE

Na závěr vyučující využije semena z úvodní části lekce. Žáci mají za úkol rozřadit je podle jednotlivých druhů a pak je přiřadit k názvům semen a obrázkům rostlin, které jsou připraveny na určeném místě ve třídě. Semena mohou žáci přemisťovat pomocí pinzety a ukládat do jednotlivých přihrádek v košíčku na muffiny.

Po dokončení třídění následuje společná kontrola. Žáci ověřují, zda všechna semena našla cestu ke správné rostlině. Vyučující podle potřeby pokládá doplňující otázky: Kde jste se s těmito semeny už mohli setkat? Která semena znáte z běžného života? K čemu se používají?

Žáci při aktivitě pozorují a porovnávají vlastnosti semen, třídí je podle společných znaků, vyvozují závěry a uplatňují své dosavadní zkušenosti z běžného života. Při manipulaci s pinzetou zároveň rozvíjejí jemnou motoriku a úchop.

TIP: Vědecké pokusy a pěstování

- **Rychlík na vatě (řeřicha/luštěniny):** Žáci mohou zasadit semínka řeřichy na mokrou vatu nebo papírový ubrousek. Klíčí neskutečně rychle a každý den lze pravítkem měřit, o kolik milimetrů povyrostla.
- **Fazole v průhledné sklenici:** Do sklenice vyučující položí vlhkou papírovou utěrku a mezi ni a sklo umístí velkou fazoli. Žáci tak uvidí celý vývojový cyklus – jak fazole praskne, pustí kořínek a jak vyrostou první lístky.

Tvořivé aktivity

- **Barvená dýňová semínka:** Dýňová semínka lze výborně nabarvit akrylovými barvami nebo fixami. Po zaschnutí z nich žáci mohou lepit pestrobarevné obrázky nebo podzimní stromy.
- **Obrázky do plastelíny:** Vyučující rozetře vrstvu plastelíny na víčko od zavařovací sklenice nebo na karton. Děti do ní vtlačují semínka a vytvářejí 3D reliéfy.

Matematika a logické hry

- **Přiřazování k číslům:** Vyučující žákům připraví papírové kartičky s čísly (nebo nakreslená jablíčka). Úkolem dětí je položit na kartu přesný počet semínek.
- **Slepá poznávačka (hmatová hra):** Vyučující vloží různé druhy semen (fazole, hrách, kukuřice, dýně) do neprůhledného pytlíku. Žáci pak musí pouze hmatem poznat a vytáhnout konkrétní druh semínka.

Smyslohraní

- **Slime z chia semínek:** Namočením chia semínek do vody s potravinářským barvivem vznikne fascinující slizká hmota plná drobných teček, která je netoxická a nabízí úplně jiný hmatový zážitek.
- **Hledači pokladů:** Vyučující naplní velkou krabici suchým hrachem nebo čočkou a schová do ní drobné předměty (skleněné kuličky, malé figurky, mince). Žáci je mohou hledat rukama nebo magnetem (pokud v ní budou kovové věci).